

Egyhármegyei Könyvtára

A bihari reformált egyházmegye

1882, november 8—10. napjain és 1883. január 10-ik napján

Nagyváradon tartott

k ö z g y ű l é s é n e k

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E.

KIADTA:

K U N B É L A,

egyházmegyei jegyző.

N A G Y V Á R A D,

NYOMATOTT HOLLÓSY JENŐ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1883.

A bihari reformált egyházmegye Nagyváradon,
1882. november 8—10-dik napjain tartott őszi
közgyűlésének

JEGYZÖKÖNYVE.

*Gaál Imre esperes és Ritook Zsigmond segéd gondnok ket-
tős etnöklete mellett, jelen voltak:* Szokolay József, Oláh József,
Szabó Károly, Biró János egyházi, Szücs Lajos világi tanácsbi-
rák. — Benedek László, Kun Béla egyházi, Rácz Mihály, Dr.
Vári Szabó Béla világi jegyzők. — Kocsis József lelkészgyámol-
dai, Szemes László közpénztárnok, Hegyesi Márton ügyész. Nagy
István levéltárnok.

Képviselők.

Szalárdról: Szilágyi Lajos gondnok, Szabó József egy-
háztanácsos.

Ártándról: Szőke Lajos, Fülöp Lajos egyháztanácsosok.

Kis-Szántóról: Szappanos Mihály, Tóth Zsigmond egy-
háztanácsosok.

Zsákáról: Szigeti Elek lelkész.

Szent-Jánosról: Fekete József jegyző.

M.-Telegről: Falusi Károly lelkész, Kolozsvári Ferencz
gondnok.

Püspökiből: Halász Sándor gondnok, Szilágyi János egy-
háztanácsos.

H.-K.-Kovácsiból: Zathurecky Albert egyháztanácsos.

Nagyváradról: Dr. Miskolc Mihály, Mezey Mihály egy-
háztanácsosok.

Csatárról: Lengyel Károly fitanító, Szilágyi Pál egy-
háztanácsos.

H.-K.-Száldobágyról: Kiss András gondnok.

Az egyházmegyei tanítókar részéről: Juhász Lajos nagyváradai énekvezér és Szabó Gyula m.-telkii tanító.

Lelkészek :

Ember Pál m.-keresztesi, Veres Imre paptamásii, Könyves János kismarjai, Nagy Sándor váncsodi, Vadon Miklós nyüvedi, Nádudvari Lajos borsi, Szathmári László posalakai, Csepelyi Menyhért f.-vásárhelyi, Bokros Benedek h.-k.-száldobágyi, Makai Károly élesdi rendes, Bögös Lajos n.-várad, Szabó István püspökii, Vincze Ödön n.-kerekii, Szokolay Béla szalárdi, Szabó Menyhért bihari segédlelkészek.

Engi Károly ártándi, Sziráki Béla kisszántói, Fekete Imre püspökii tanítók és más hallgatók.

Elnök esperes a mulandóságot hirdető jelen időszakban, az Örökkévalónak támogató seg. delmét tanácskozásunk folyamára aláhívó buzgó ima után: a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

59. szám. Az állandó szavazatbontó bizottság 1882. július 10-én N.-Váradon fölvelt jegyzőkönyve szerint: **I.** a két egyházi tanácsbiróságra beérkezett 41—41 szavazatból Biró János 28, Séra Ferencz 17 Csillag Lajos 9, Benedek László 7, Szilágyi Márton 6, Nagy István 4, Veres Imre 3, Ember Károly, Makai Károly 2—2, Kis Bénéámin, Kun Béla, Kocsis József, Szigeti Elek 1—1 szavazatot nyervén: egyik tanácsbirónak *Biró János* megválasztatott. A másik tanácsbiróságra pedig általános többséget senki nem nyervén: újabb szavazásra kitűzettek: *Séra Ferencz, Csillag Lajos és Benedek László.* Megjegyeztetik, hogy Csatár és P.-Told nem szavazott. — **II.** a világi tanácsbiróságra beérkezett 41 szavazatból: Balázsházi Bertalan 13, Milye Gyula 10, Kovács Károly 6, Mezey Mihály 3, Dr. Oláh Gyula 3, Gr. Rhédey Gábor, 1, Rácz Mihály 1, Csányi István 1, Bartus Gyula 1, Platthy József 1, Szikszai Dániel 1 szavazatot nyervén s általános többség senki részére sem alakulván: újabb szavazásra kitűzettek: *Balázsházi Bertalan, Milye Gyula és Kovács Károly.* Csatár és P.-Told nem szavazott. **III.** az egyetemes lelkeszerterkezleti elnökségre beérkezett szavazatokból: Gaál Imre 26, Nagy István 3, Szokolay József, Szabó Károly 2—2, Ember Károly, Könyves János 1—1 szavazatot nyervén: *Gaál Imre* megválasztott elnöknek kijelentetik.

Ugyanezen bizottság N.-Váradon 1882. szept. 13-án föl-
vett jegyzőkönyve szerint: I. az egyházi tanácsbiróságra beérke-
zett 43 szavazatból nyert: Séra Ferencz 25, Benedek László 9,
Csillag Lajos 8 szavazatot. II. a világi tanácsbiróságra: Balázs-
házi Bertalan 25, Milye Gyula 12, Kovács Károly 5 szavazatot,
s így egyházi tanácsbíróul *Séra Ferencz*, világi tanácsbíróul *Ba-
lázsházi Bertalan* kijelentettek.

Kapcsolatosan a fentebbi választási jegyzőkönyvekkel,
olvastatik Séra Ferencz és Balázsházi Bertalan elválasztott tanács-
bíráknak a tanácsbiróságról, megrongált egészségük által indo-
kolt lemondási nyilatkozata.

Bíró János hivatalában megerősítették s a még
két elválasztott tanácsbírónak orvosilag is igazolva
levő indokolt lemondása, kényszerűségből elfogad-
tatik s az új választás elrendelésével az elnökség
megbizatik, a nem szavazó egyházak a szabályszerű
birságban elmarasztaltatván.

60. szám. Még a mult gyűlés folyamán megerősített Dr.
Vári Szabó Béla egyházmegyei jegyző s most elválasztott egy-
házmegyei tanácsbíró Bíró János hivatalos esküjüket letéve, a
kötelesség buzgó teljesítésének hangoztatása után:

székeiket a közgyűlés jó kívánatai mellett elfog-
lalják.

61. szám. Kiss Elek világi tanácsbíró, hivatalos elha-
laszthatatlan teendői miatt, a jelen gyűlésről távol maradását
jelentvén:

indokolt távolléte sajnós tudomásul vétetik.

62. szám. Ercsey Géza egyházmegyei világi tanácsbíró
— a miatt, hogy szerinte, az egyházmegye lelkészei, az egyház-
megye hivatalainak betöltésénél politikai elvek, sőt politikai ra-
jongás által vezéreltetnek — állásáról, megmásíthatatlanul, végle-
gesen lemond.

Kijelentésével annak, hogy az egyházmegyei
élet sokkal nyugodtabb, sokkal méltóságosabb ál-
lást foglal el, hogy sem az magát pártszenvedély
izgalmai, vagy politikai nézetek által vezéreltetni
engedné; kijelentésével annak, hogy valamint a
multban nem volt, úgy a jelen s jövőben sem lesz
soha az egyházmegye hivatalai betöltésénél a poli-
tikai nézet irányadó, mit különben a legutóbb meg-
ejtett választások is igazolnak, — kijelentésével a

fentebbieknek, a lemondást tudomásul veszi, elfogadja s az új választás elrendelésével az elnökséget megbizza.

Miről Ercsey Géza végzésileg értesítettik.

63. szám. Elnök esperes és segédgondnok előterjesztése a zsinat működéséről:

egész terjedelmében jegyzőkönyvbe vezettetni rendeltetik s mindkét elnöknek, a zsinaton tanusított működéséért, őszinte köszönet s jegyzőkönyvi elismerés szavaztatik.

Gaál Imre esperes beszéde.

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Azon idő óta, melyben Isten kegyelméből együtt tanácskozánk, miként az eseményeket világga bocsátó hírlapokból olvasni méltóztathattak, a nagy várakozással, de eredményét illetőleg mégis félve várt magyarországi pótzsinat a haza minden vidékéről összesereglett képviselők jelenlétében befejezve lett; alkotott és a Felső által szentesített törvényei immár formászerű kihirdetésre várnak.

Mig e megtörténhetnék, magát a szöveget minden érdeklődők meg- és átolvashatnák, kötelességemnek tartom rám ruházott képviselői tisztemnél fogva számolni eljárásomról; számolni annyival inkább, mert legszentebb szándékom mellett is tudom, hogy nem alkothatánk oly művet, melynek egyes cikkei ellen egy és más saját jogfogalma, látköre és vezéreszméi folytán agályt, vagy talán otthonias felfogása szerint kárhoztatást, rosszaló elítélést is ne támasztana, ne táplálhatna?!

Három pont volt, mit számba kellett vennünk: a) a múlt, b) a jelen, és c) a jövő.

Igen: a múlt. Annak szomorú sötétjébe mélyedt:

1-ör gondolatunk. Ott nemcsak vérpadokat, nemcsak az inquisitio kínzó eszközeit láttuk; nemcsak azt hallottuk, hogy a protestánsok bárki által büntetetlenül megölethetnek; nemcsak a pozsonyi és még hány? börtönök életoltó doha csapott szagérzékünkre: de láttuk a neoaquistika koldusait, sőt mint vészharang a sötétben, vértanuink csontváz karjain felsírt képzetünk előtt a békók csörgése is. Hallottuk a csaták moráját, Bocskay és Rákóczy

hadának dobogó lépteit. Kibontakozott előttünk a lobogó szivárványa, melyre írva volt: „*Istenért és hazáért és a szabadságért!*“ de sem a szenesült vértanúk üszkeiről, sem a bemohosult börtönök faláról, sem a birtokaiktól fosztott honfiakról, sem a feljajdított lánczok sirásából, sem a kopjáik romjaival együtt porladozó hadfiak rozsdaette vértjeiről mai napság már a haza alkotmányosan rendezett viszonyai közt nem olvashatánk, nem hallhatánk mást, mint a mit a szelid Jézus mondott tüzeskedő tanítványának: „*Péter! tedd el a te szablyádat helyére;*“ és ez intés, e parancs hozzánk is szóllott, ha sötét fanatizmusból: boszura és visszatorlásra gondolnánk, és mintegy kézen fogva, figyelmünk:

2-ik pontjára irányozta tekintetünket, igen:!

A *jelenre*, mely úgy van, mint a Bethesda tava, mely angyalra várt, hogy gyógyító habjait mozgásba hozza.

Mi e hasonlatban láttuk Isten anyaszentegyházát s ezért nem akarhatánk, hogy a sinlődő egyház — csodát várva — mintegy vérszegényítő álomban feküdjék üdve forrásának partjain továbbra is, hanem közös törekvéssel fel akartuk kavarni a tespedő tó vizét, hogy virágzást és gyümölcsözést állítson elő, mert hát: hogy vagyunk ma?

Nyílt támadással nem bánt senki, külerőszak nem romból szentélyünkben, s mégis — és tán ép ezért — megtágultak hitfelekezetiünkben az összetartó kapcsok, mint a szárazon veszteglő hajó eresztékei.

Az áldott békében, önépítés munkájára; a kifelé védekezés helyett az erők tömörítésére volnánk hivatva, hogy tényekben munkálnánk ügyünket, de mit tettünk? szétbomladoztunk, mint az oldott kéve; a közjóra törekvés helyét a közöny, a válás szent ügyéhez való ragaszkodást a semmivel nem gondolás lágy-sága foglalta el; az önigazgatás dicsőjoga sokaknál partrontó áradattá fajult; egyik döngeti a sziklát, melyen a megváltás szent jelvénye áll, hogy porba rántsa azt; a másik agyrémnek tekint mindent, mi a lélek istenségére vall; szóval — örök tisztelet a kivételeknek — alant mocsáros tenglétezés, közbül a lomha közöny, fent az élv mámora, mint nedvlopó gombák burjánzóván a válás testén: azok, kik hivatva lettek irányt adni az egyház fejlődésének és megmenteni a bomlásnak indult erőket, korlátozni a véstárasztó rendetleneket: a „*várhatunk*“ jelszavuk szerint, mit kellett vala, hogy cselekedjenek?

Vajjon azt-é, hogy az időket nem egészen tisztának látván — mint mesebeli paraszt — bambán álljanak a folyam part-

ján, buta resignációval várván annak lefolyását? Vagy talán azt kellett volna contemplálniok, míg a furdaló patkányok elmerítették volna az egyház hajóját? Vagy azt, hogy a templomok szuőrölt boltozatai az egykor erős Sámsont romjaik alá temessék? — Azt kellett vala-é várniok, hogy a gyengébb tagokat lesorvaszsza a szegénység, az erősbeket pedig megbénítsa a szent helyek kufárok barlangjává való sülyesztése? vagy megragadni az alkalmat, hogy a hajót, melynek árboczát ingatta, vitorláit széttépte a szél; a fékvesztett habok rontó játékából a felébresztett Jézussal békés révpartra, békés kikötőbe vezessék? Vagy türniök kellett-é, hogy tér és távolság, továbbra is válaszfalat képezzenek azon hitfeleink között, kiket egy testbe kellett hogy forraszsza az idvezítő tudomány a hit egysége? Vagy azt, hogy egy szövetségben, életre és halálra ölelkezzenek össze az egymást megtalált testvérek?

Azt kellett-é vala engedni, hogy az elnyomorodott Lé-vita, vagy annak özvegyárvái busrongyosan és éheselhagyottan bolyongjanak az élet sivár utain, vagy összehozni a szeretet filléreit, hogy a közadomány meleg sugára leszárazza a segélytelenek égető könyeit?

Mit parancsolt a jelen? Nemde: egyesülést a szent czél érdekében?! ez megtörtént, a testvér testvérral rokonult.

Mit parancsolt még? A hitfelek egyetemének erősödését, a bomlásnakindult egyházak megmentését! Ennek módozata megállapítva, a menhely fundamentoma lerakva már, s hisszük, hogy a közrészvét messze kiszélesíti falait, a konvent pedig befejezi az egész alkotmányt.

Mit követelt még a jelen?

Törvényt, mely a tulcsapongásnak utját vágja. Meg van a törvény, mely gátot vet a rakoncátlankodónak s biztosítja az érdem jutalmát és mindezekre fenállhatásunk, sőt megmaradásunk érdekében szükségünk levén, várhattunk volna-e még képzelt jobb időkre, hogy míg Róma deliberasset saguntum pereat? vagy az evező lapátot letéve, le kellett vala tán feküdnünk, mint lefeküdt csolnakába Érie taván az indus, és menekülés kísérlete nélkül várnunk, míg az események rohanó árja elhagy, vagy darabokra tépve eltemet? Nem, nem! ezt tennünk nem lehetett!

Rendre, segélyre, tömörülésre volt szükségünk s meg vagyunk győződve, hogy ezek a zsinati törvényekben mind megoldást és biztosítást találtak, s így szerény felfogásunk szerint: megértettük és létállapotunk tisztázása érdekében meg is ragadtuk a kínálkozó alkalmat; nemcsak, hanem kincseit is kellőleg ki-

aknázván, nyugodt tudattal elmondhatjuk, hogy letettük új szegeletkövét a reformált egyháznak, és ép ez okból:

a 3-ik pontba is bátran beletekinthetünk.

Nem akarunk ugyan tulbizakodók lenni, mert ki tudja, hogy a változható hatalom nem fog-e, és minő rést fog üthetni a most szilárdnak hitt művön, hogy lerontsa annak alkotmányát?

Ki tudja, vajjon a régi jogfenntartásra történt hivatkozás mellett jövőre az iskolák mindenestől az egyház testéhez tartozása fog-e tiszteletben és érvényben tartatni? — Ki tudja, hogy azért, mert az iskolák ügyét ez uttal a napirendről levétetni engedők: a jövő kor bírálata előtt nem könnyörtelenebbek leszünk-e a bibliai nőnél, ki tenfiát ketté vágatni nem engedé? és ha a műfelett örvendünk, nem mondandja-e majd a későbbi kor, hogy letánczoltuk Keresztelő János fejét?

Természetesen, itt már eláll szavam.

Minden alkotásnak, a következők, az élet, az idő adja és adhatja meg csak helyeslő vagy elítélő bírálatát, egyet állítunk csak azt: hogy szándékunk tiszta volt s egyet kívánunk csak: hogy legyen áldás és béke a testvériesen egyesült magyar sionkerítése között!

Ritoók Zsigmond segédgondnok beszéde.

Mélyen tisztelt egyházmegyei közgyűlés!

Habár a zsinat által alkotott egyházi törvények már szentesítve vannak s lenyugodottnak látszik azon ellenzés, melyet a folyó évi augusztus hó 7-én kelt ministeri leirat felhívott, még sem mellőzhetem, hogy a zsinaton elfoglalt álláspontomat az egyházmegye előtt ne indokoljam, alkalmat akarván ez által adni az egyházmegyének, hogy eljárásomat elbírálja.

Nem akarván azonban hosszan elfoglalni az egyházmegyei közgyűlés idejét, csak a folyó évi sept. hóban tartott zsinaton, az említett leirattal szemben elfoglalt álláspontomról szólok.

A hivatolt leirat a legerősebb ellenzést azon részei által idézte fel:

1-ör, melyben azt kívánta, hogy a zsinat az alkotmány szervezeti munkálatból, az iskolákról szóló második főrészt különítse el s szentesítés alá külön terjessze fel;

2-ör, melyben azt kívánta, hogy az egyházalkotmány 3.

§-ába, az egyházi törvény azon kijelentéséhez, mely szerint: *a ref. egyház alsó és felső iskolái mindenestől az egyház testéhez tartoznak s az egyházi hatóságok alatt állanak* — vegye fel a zsinat azon tételt is, hogy *„a hazai országos törvények épségben tartásával;“*

3-or melyben a püspököknek, illetőleg az egyházkerületeknek a kormányrendelet elleni felirási jogát szabályozni, de a felírás után a kormányrendeletek végrehajtását biztosítani kívánta.

Én, nagyt. és tek. egyházmegyei közgyűlés! kijelentem, hogy ő felségének a kormány által közölt azon kívánságát, mely szerint az iskolai törvények elkülöníttessenek s külön terjesztessenek szentesítés alá, elfogadhatónak találtam s az elkülönítés mellett szavaztam azért, mert lehetetlen volt nem méltányolni azon helyzetet, melyben a kormány a törvényhozással szemben van. Mint közönségesen tudva van, a kormány a középiskolák szervezéséről törvényjavaslatot nyújtott be a képviselőház elé, mely azonban a házban érdemleges tárgyalás alá sem juthatott; ismeretes, hogy a törvényjavaslatot a kormány módosítva újonnan szerkesztette, de senki sem képes előre megjövedőlni, hogy a törvényjavaslatnak mi sorsa leend. Ha már most a kormány a zsinat által alkotott s épen a középiskolák szervezésére is vonatkozó törvényjavaslatot ő Felségének szentesítésre ajánlja, ez által vagy praejudicált volna az országos törvényhozásnak, vagy esetleg két ellentétes törvényt ajánlt volna szentesítésre.

Nézetem szerint ezt a kormány az országos törvényhozással szemben nem tehetette. De az iskolai törvény elválasztása által nem adott fel az egyház semmi jogot, mert hiszen a kormány is elismerte, hogy az egyetemes egyháznak van joga iskolai törvényt alkotni, s más oldalról az egyház sem tagadhatja meg az 1790/I. XXVI. t. cz.-ben fentartott coordinatio köteletségét. Nem adott fel a zsinat semmi jogot, mert akkor terjesztheti fel az iskolai törvényeket szentesítés alá, a mikor tetszik, addig pedig marad az eddigi állapot, t. i. az egyházkerületek, sőt most már a konvent is, saját hatáskörükben rendezik iskolai ügyünket. *Ha ez eddig jogainknak megfelelő állapot volt, miért volna az jogvesztés, ha jövőre, addig míg a törvény szentesítés alá felterjesztetik s ő Felsége által szentesítettik, — ugyanezen állapot fentartatik?*

A mi azon kívánságot illeti, hogy a ref. egyház alsó és felső iskolái ugyan mindenestől az egyház testéhez tartozzanak s

az egyházi hatóságok alatt álljanak, *de a hazai országos törvények intézkedéseinek épségben tartásával*, — megvallom, hogy én az alkotmányos uton létrejött hazai törvények hatályát soha kétségbe nem vontam s nem is véltem, hogy ennek a szakaszban kimondása szükséges lenne, annyira magában érthetőnek tartottam ezt. Csak theocraticus kormányforma lehetne az, mely összes törvényeivel az állam felé emelkedve, követelné, hogy az állam alkalmazkodjék. A protestans egyház ezt soha sem követelte, sőt alaptörvényében az 1790/1. XXVI. t. cz.-ben is iskoláira a coordinatio jogát s illetőleg köteleességét nyilván elismerte. Véleményem szerint helytelen volna az egyháznak azt követelni, hogy államot alkosson az államban. A mi a hitre tartozik, abba ne avatkozzék az állam, nem is kívánt beavatkozni, de ha az egyház az állam részére is akar nevelni, akkor nem kívánhatja, hogy iskolái az alkotmányosan hozott hazai országos törvények intézkedései alul elvonassanak.

A midőn tehát ő Felsége nevében a kormány részéről azon kérdés intéztetett a zsinathoz: hogy iskoláiban respectálni fogja-e a hazai országos törvényeket? én meggyőződéssel kész voltam kijelenteni, hogy alkotmányos uton létrejött hazai törvényeket: *igen!* Nem vagyok képes szem elől téveszteni, hogy én, midőn az egyháznak tagja, egyszersmind a hazának is fia vagyok, s hogy úgy az egyház, mint a haza egyformán kiérdemlik a kegyeletet, a hűséget és szeretetet. Tehát, mert a haza joggal követelheti, hogy ha az egyház az állam részére is akar s épen állami funkciók teljesítésére is akar növelni, akkor a hazai alkotmányos uton létrejött törvények az egyház iskoláiban respectáltassanak, és mert az állam ezen alaptörvényeinkben is fentartott jogától most, a nemzetiségekkel szemben még kevésbbé állhat el: nem volt nehéz elhatároznom magamat arra, hogy az egyház alkotmány 3. §-át azon szerencsés szövegezéssel elfogadjam, mely az 1790/1. XXVI. t. cikkekre, mint alaptörvényre hivatkozás által azon ellennézetűeket is megnyugtathatja, kik legalább a létező törvényeket respectálni kívánják.

Ellentétes állást foglaltam el azonban a kormány kívánatával szemben a leirat azon részében, mely az egyházkerületeknek s püspököknek a kormány rendeletek elleni felirásijogát oly módon kívánta szabályozni, hogy az egyszeri felirati jogot gyakorolván, ha a kormány rendelete mellett marad, a rendelet végrehajtsák. — Ez intézkedést az egyházi törvénybe felvenni oly veszélyesnek tartottam volna, hogy inkább hajlandó lettem volna

a zsinati összes alkotások feláldozására, az egész törvény letételére szavazni, sem mint a kormányrendeletek végrehajtásának föltétlen kötelező voltát elfogadni. Mert az egyház nem végrehajtó organuma a kormánynak, a kormány és a törvényhatósági bizottságok egymásközötti viszonya az egyházra nem alkalmazható. Ha a törvényhatóság felírás után is megtagadhatná a kormányrendeletek végrehajtását, ezzel az államkormányzás megakasztható volna. Nem így, ha az egyházi legfőbb hatóságok tagadják meg a kormányrendeletek végrehajtását, ez által az adminisztráció folytonossága nincs veszélyeztetve, az államnak saját alkalmazottai rendelkezésére állanak. — A kormány kívánatának elfogadásával azonban ki lett volna téve az egyház bármely kormány bármely törvénytelen beavatkozásának, ily törvényre még egy abszolút kormány is hivatkozhatnék s már nem az állami törvényhozás, hanem a kormányzás birtokában levő egyesek felfogása volna irányadó. A zsinat e tekintetben a kormány javaslatát nem is fogadta el.

A többi kérdések, melyek az utóbbi zsinaton megvitatás alá kerültek, jelentőségben nem mérkőzhettek a már felemlített kérdésekkel s így azokkal egyelőre nem akarok foglalkozni. Még csak arra kérem fel az egyházmegyei közgyűlést, hogy midőn bírál, vegye figyelembe a jelen kor viszonyait, az államjog terén uralkodó s az összes civilisatiót irányzó eszméket is. A ki mindig csak a multa tekint, az nem képes megérteni a jelenkor fejleményeit, az nem lehet képes, nem lehet hivatott a fejlődés élére állani.

A protestans egyház elveinél fogva hivatva van a fejlődésre, hivatva van, hogy a civilisatio élén álljon, tehát meg kell figyelnie, meg kell értenie a kor jogosult követeléseit.

Ezek után nyugodt öntudattal nézek a bírálat elé, mert nyugodt és szabad megfontolás után alkotott meggyőződésemet követtem. Tévedhettem, de tévedésemben is meggyőződésemet követtem.

64. szám. Olvastatott az egyházmegye folyó évi márcziusi gyűléséből 57-ik számú végzés folytán a közpénztári és lelkészgyámoldai alapszabályok átvizsgálására kiküldött bizottságnak véleményes jelentése.

A kiküldött bizottság véleményes jelentését az egyházmegyei közgyűlés tárgyalási alapul elfogad-

ván, mindkét pénztár kezelésére az eddigi pénztár-kezelési módot tartja legcélszerűbbnek s a legbiztosabbnak, utasítván a pénztárnokokat, hogy a magánosoknál leendő kölcsönpénzeknek elhelyezése alkalmával az ügyész véleményét minden esetben kikérjék.

Beható és hosszabb tanácskozás után az egyházmegye az eddigi alapszabályokat a következőben alkotja meg, és pedig:

I. A közpénztári alapszabályokat.

Az 1—7. §-ok változatlanul maradnak.

A 8-ik § hoz pótlendő: „*a közgyűlésre megjelenni kötelezettek közül a meg nem jelenők által fizetendő 1 frt bírságok.*“

A 9-ik §. utolsó kikezdése: „*Lelkészválasztásra kiküldöttek, akár tanácsbírák, akár közlelkészek napidíjt nem követelhetnek*“ kihagyandó.

A 10-ik §. utolsó pontja: „*E felesleg 1865-ben tett 48 frtot*“ kihagyandó.

A 11-ik §-ból ezen pont: „*A kánon által tiltott napokon esketésérti engedély díja 2 frt*“ kihagyandó.

A 12-ik §. az összevezések mellőzésével változatlanul marad.

A 13-ik §. első bekezdése kihagyandó; helyette ezen új czikk jó: „*10-er. A közgyűlés jegyzőkönyvei árának visszatérítésén túl netalán fenmaradó fölösleg.*“

A 14-ik §. utolsó pontja: „*Jelenlegi tőke 5894 frt*“ kihagyandó.

A 15-ik §. első sorából: „*a mennyiben be nem fizettettek volna*“ kihagyandó.

A 16-ik §. egészen kihagyandó.

A 17-ik §. változatlanul marad.

A 18-ik §-ban ezen szó után „*gyűléstartásra*“ beszúrandó ez: *a mennyiben helyben nem laknak.*“ Ezen kikezdésben pedig „*megjegyeztetvén, hogy a ki három hónap alatt, sat.*“ — „*egy hónap*“ teendő. A 4-ik pont „*ugyanannak, ha nem Váradon lakik, utipénz 20 frt*“ után tétetnék: „*III. Kiküldetési kiadások.*“ — Az 5., 6., 7. és 8. pontok lennének 1., 2., 3. és 4. pontok és az összegezés, ezen pontok után, mindenütt kihagyandó. — A 6-ik pont alatt — mely a módosítás szerint a 2-ik pont lenne — az egyházkerületre küldendő képviselők átalánya 15-ről 20 frtra emelendő. —

A 7-ik pont alatt, — mely a módosítás szerint 3-ik pont lesz — a 2-ik sorban: „*egyházi tagoknak*“ után „*a mennyiben helyben nem laknak*“ pótlendő. Ezen cikk legutolsó bekezdése: „*III Kiküldetési költségek sat.*“ kihagyandó.

19-ik §. egészen kihagyandó.

A 20-ik §. második sorában, ez után: „*tagokra nézve,*“ — „*a mennyiben nem a vizsgálat székhelyén laknak*“ pótlendő.

A 21-ik §. utolsó sorából: „*a hely gondnoka által, vagy polgári közigazgatási uton*“ kihagyandó.

A 22-ik §. változatlanul marad.

A 23-ik §. változatlanul marad.

A 24-ik §. egészen kihagyandó.

A 25-ik §. egészen kihagyandó. — Helyette ez tétetik: „*Egyházaknak a közpénztár csak úgy kölcsönözhet, ha a kölcsönösszeg külön kivetés útján fedeztetik, és ha az egyház tagjai közül a kölcsön veendő összegért több vagyonos tag egyetemleges kötelezettséget vállal.*“

A 26-ik §. első sorában a „*tehermentes*“ szó kihagyatik; második sorában „*írásban foglalt kérvénye kapcsában*“ hasonlólag kihagyatik; harmadik sorában ez után „*becsülelelet*“ e szó „*adókönyvet*“ is betétezik, s ugyanezen sorban ez után: „*bekebelezett kötvényt*“ beteendő „*s ha csak beltelekre adatik a kölcsön.*“ — Az ötödik és hatodik sorban ez: „*a kölcsönzésnél szükséges, hogy a kölcsönvevő és neje, visszafizetésre nézve, magukat in solidum kötelezzék*“ kihagyatik. — A 7-ik sorban felvétel: „*A becsértéknél a kölcsön veendő összeget a földbirtoknál háromszorosan, a háznál és belteleknél négyszeresen kell meghaladnia.*“ Az utolsó pont: „*A kamatláb sat.*“ egészen kihagyatik s helyette ez tétetik: „*a kamat-
matláb jelenleg 8%.*“

A 27-ik §. egészen kihagyatik

A 28-ik §. változatlanul marad.

A 29-ik §. változatlanul marad.

A 30-ik §. egészen kihagyatik s helyette ez tétetik: „*A kölcsönösszeg után egy évig csak a kamat fizetendő, egy év után azonban a tőke évenként legalább 10%-kal törlesztendő, oly formán, hogy az egész összeg legfelyebb 10 év alatt leörlesztve legyen.* — A pénztárnok, saját felelősségére, kivételesen megengedheti, hogy valamely évnek törlesztési összege a következő évi összeggel együttesen fizetessék le. Ezzel szemben azonban, a pénztárnoknak joga leend — különösen a biztosíték elértéktelenedése esetén — a kölcsönt, tetszése

szerint felmondani. Ezen határozat az eddigi kölcsönök törlesztésére is visszaható erővel bír.“

A 31-ik §-ban „jegyzőkönyv“ helyett „napló“ teendő.

A 32-ik §-ban az utolsó pont helyett ez teendő: a vizsgálaton átment számadás egyik példánya azonnal levéltárba tétetik, másika egyházanként köröztetvén, a körut bevégezésével a pénztárnoknak visszaadatik.

A 33-dik §. utolsó szava elébe „azonban időközben is“ teendő.

A 34-ik §. változatlanul marad.

II. A lelkészgyámoldai alapszabályokat.

Az 1., 2., 3. és 4. §-ok változatlanul maradnak, csak a 3-ik §-ból hagyatik ki a „szerény“ szó.

Az 5-ik §. a) pontja egészen kihagyatik s helyette ez tétetik: a) a rendes lelkészek évenkénti részvényfizetése a 10 évre megállapított lelkészi javadalmozás 2%- szerint. Az évi díjak évenként az egyházlátogatás alkalmával mulhatatlanul beadandók.“ b) pont változatlanul marad. — c) alatt új pont lesz: „Az egyházak évi illetőségei, a közpénzüri szabályok 4-ik §-ában megállapított négy osztály szerint: I-ső osztályu egyházaké 4 frt, II-iké 3 frt, III-iké 2 frt, IV-iké 1 frt, fenhagyatván a szabadság az egyházaknak többet is ajánlani.“ — d) alatt új pont lesz: „A lelkészgyámolda többletjének kamatai.“

A 6-dik §. egészen kihagyatik s helyette ez tétetik: „A gyámolda nem rendes jövedelmei a) azon bevétel, melyet minden új rendes lelkész, egy évi fizetésének fele részében — az özvegyárvai kegyeletét az 1875. nov. 1. 2-ki közgyűlés 12. sz. végzése végképen eltörölvén — a gyámoldai pénztár javára fizetni köteles. A más egyházmegyéből ezen egyházmegyében állomást nyert rendes lelkészek is új lelkészekül tekintetnek, miről az illetőket, fizetendő összegük kitételével, előforduló esetben, a meghívhatási engedélyt adó esperes értesítendő. A fizetendő féljövedelem mennyisége az leendő, melyet az egyetemes lelkészértékesztet véleménye alapján, 10 évről 10 évre az egyházmegyei közgyűlés megállapít; a folyó 10 évben pedig az 1880. októberi közgyűlés által megerősített megbecslés szerint, a mint azon megbecslés, esperesi köröztetés útján, az egyházmegyei jegyzőkönyvben beigtatva lett. — A ki alsóbb osztályu egyházból felsőbb osztályu egyházba változik: köteles a többletet utána fizetni. Azon lelkészek, kik az állomásuk szerinti féljövedelet az első év leteltével be nem

fizetnék, kötelesek tartozásukról kötvényt adni, melynek kelete az első eltelt évi ápril 24-ke leendő, azonban kötelesek tartozásukat 8% kamattal mellett 3 év alatt egyenlő részletben, teljesen letörleszteni.

A b) és c) pontok változatlanul maradnak. A d) alatt új pont lesz ez: „az államsegélyből a lelkészgyámoldának juttatandó összegek.”

A 7, 8, 9 és 10-ik §-ok változatlanul maradnak.

A 11-ik §. második sorában, ez után: „minden gyermek” — „ $\frac{1}{4}$ gyámdíjban” teendő. E §. pótlendő ezzel: „a gyámdíj félévénként előre lesz kiadandó.”

A 12-ik §. változatlanul marad.

A 13-ik §. első sora végén álló „ennek” után „az előbbi házasságból származott” teendő.

A 14-ik §. pótlendő lesz ezzel: „kivéven, ha más egyházmegyébe átköltözött tagok, itt továbbra is fizetik illetményeiket.

A 15-ik §. kezdetén „a gyámdíjhozi” helyett „gyámdíjhoz való” teendő. Ezen §-hoz pótlendő: „továbbá oly lelkésznek, kik férjüket ok nélkül elhagyták, vagy annak halála után magukat erkölcstelen élet folytatása által megbélyegezték. A gyermekek, atyjuk halála után anyjuk életétől eltekintve, gyámdíjban részesülnek.”

A 16. és 17-ik §-ok változatlanul maradnak.

A 18-ik §. első sorában „segélyérti” helyett „segélyért való” teendő. A 2. és 3. sorból „egyházmegye kebelén kívül lakó” kimarad. A 4-ik sor végén megkezdett pont „Megjegyeztetik, hogy a folyamodók személyes megjelenése nem kívántatik”-ra javítandó. A 7-ik sorban e helyett „év végével” ez teendő „év elején április 24-dikén.”

A 19-ik §. első sorában „illetetlenek” helyett „csonkíthatatlanok” teendő.

A 20-ik §. egészen kihagyatik s helyette ez tétetik: „Az eddig segélyezett özvegyek és árvák részére mostan is az eddigi gyámdíj állapittatik meg, azoknak gyámdíjait pedig, kiknek azokhoz igénye ezután nyílik, időről-időre az egyetemes lelkészértekezlet állapítja meg, mi, tudomás végett, az egyházmegyének bejelentetik. A pénztári tőke kamataiból legalább 300 frt tőkésítendő.”

A 21. § marad.

A 22-ik §. második sorában ezen szó helyett „közpapok” „lelkészek” jó s ez után pedig a következő szavak jönnek: „az egyes egyházak által szavazattöbbséggel.” — A „választatik” szó után pedig ez jó: „választása a közgyűlésen bejelentetvén, az esküt a gyűlés színe előtt leteszi s a pénztárt az esperes és közgyűlés el-

leörködése mellett felelősség terhe alatt kezeli az eredeti szöveg pedig kihagyandó.

A 23-ik §. marad.

A 24-ik §-ban az utazási átalány 50 frtra emelendő.

A 25-ik §. egészen kihagyandó és akként módosítandó, mint a közpénztári alapszabályok 25. §-a.

A 26-ik §. kihagyatik s helyette jó az, a mi a közpénztár 26-ik §-ához telvéttetett.

A 27-ik §. kihagyatik.

A 28-ik §. marad.

A 29-ik §-ban 10% helyett 8% teendő.

A 30-ik §. egészen kihagyandó s helyébe a közpénztár 30-ik §-sa veendő fel.

A 31-ik §. marad ; csak a „jegyzőkönyv” helyett „napló” teendő.

A 32-ik §. csak úgy módosíttatik, mint a közpénztári szabályok 32-ik §-sa.

A 33-ik §. egészen kihagyandó s helyette ez tétetik: „A gyámoldára az esperes elnöklete alatt az alapító lelkészi testület ügyel fel, ez állapítja meg időről-időre a kamatlábat és gyámdíjat.”

A 34-ik §. marad, mint a közpénztári alapszabályok 34-ik §-sa.

A 35-ik §-ban a „lelkészi kar” helyett: a „közpénztár” teendő.

Az új alapszabályoknak ezen módosítások figyelembe vételével összeállítása és külön kinyomatása: Nagy István, Hegyesi Márton és dr. Szabó Bélából álló szerkesztő bizottságra bízatik.

65. szám. A tanító gyámoldai alapszabályok megerősítés és jegyzőkönyvbe való kinyomatás végett beterjesztetvén:

elbirálás végett Nagy István elnöklete alatt Ritoók Zsigmond, Hegyesi Márton, Szabó Károly, Kocsis József, Dankó Sándor, Juhász Lajos és Szabó Lajos püspökii tanítóból álló bizottságnak adatik ki, véleményes jelentések a legközelebbi rendes gyűlésre beváratván.

66. szám. Pap Károly püspökii lelkész — daczára az egyházmegyeileg megbízott társelnökség azon kérésének, hogy lemondását vegye vissza — újból kijelenti írásban, a lelkészségről lemondásához való szilárd ragaszkodását a már tudatott felté-

telek mellett, egyszersmind értesül adja, hogy Püspökiből eltávozott.

Ezzel kapcsolatosan, esperes jelenti, hogy Püspökibe időközi lelkészül, egy évre, Szabó István ottani segédlelkészt nevezte ki, az egyházmegye utólagos jóváhagyása reményében.

Miután a feltételes lemondás által a szabad választás jogai korlátoztatnának, mely jogok korlátozására az egyházmegye magát felszabadítva nem érezi; de meg, ha az ily lemondást elfogadná, veszéyes praecedensre is adna alkalmat: ennél fogva a lemondást nem fogadhatja el s felhívja Pap Károly lelkészt, hogy lelkészi hivataloskodását továbbra is folytassa.

Miről Pap Károly lelkész és a püspökii egyház végzésileg értesítendő.

67. szám. Szokolay József és Hegyesi Márton, mint kiküldöttek beadják jelentésüket, a Mező-Telkiben, folyó évi április 10-kén megejtett lelkészválasztás és egyházmegyeileg elrendelt vizsgálat tárgyában, mely szerint lelkészül Biró János választott meg, a vizsgálat pedig azt tüntette ki, hogy az eddigi törvényteleniségek, a választóknak nem a felsőbbség vagy az egyházi törvények iránti tiszteletlenségéből, hanem a törvényeknek vagy nem ismeréséből, vagy helytelen értelmezéséből származtak.

Ezzel kapcsolatosan, miután Biró János nem fogadta el megválasztatását, Szokolay József és Kovács Károly kiküldöttek, a folyó évi május 29-kén megtartott újbóli választásról felvett jegyzőkönyvet beterjesztik, mely szerint Nánásy Imre egyhangúlag megválasztatott.

Tudomásul vétetik s Nánásy Imre a lelkészi állomásban megerősítetik, a kibocsátási díjak megfizetésére egyház és lelkész utasítatván.

68. szám. A nyüvedi egyház és Leitner József-féle földcsere ügyben kinevezett küldöttség véleményes jelentése.

Ezen jelentés alapján, az egyházmegyei közgyűlés, a nyüvedi egyház és Leitner József közt szándéklott földcserét, mint az egyházra nézve előnyöst jóváhagyja s megerősítés végett, a főt. egyházkerületi közgyűléshez pártolólag fölterjesztetni rendeli.

69. szám. Esperes beterjeszti, a hegyközpályii ref. egy-

háznak, Sziráki Béla volt tanító bórpenz követelése tárgyában, az egyházmegyei végzés és esperesi rendelettel szemben daczoló, illetlen és sértő határozatát.

Ugy a követelés jogosultságának, mint az esperesi hivatalhoz, a hegyközpályii egyháztól beküldött átirat miként keletkezésének megvizsgálására Szücs Lajos és Oláh József küldöttségileg kinevezetnek, jelentésük mielőbb bevértatván.

70. szám. A sárréti kört vizsgált küldöttség beterjeszti jelentését, a gondnok-választás körül, Darvason történt zavarokról, a zavargás ügyében fölvetett kihallgatási jegyzőkönyv mellékletében.

Miután ezen ügy, az esperes ur szóbeli jelentése szerint, már elintézést nyert is további intézkedés szüksége fen nem forog: a jelentés egyszerűen tudomásul vétetik.

71. szám. Veres Imre paptamásii lelkész jelenti, hogy a paptamásii világi előjárók, még a 60-as években, az egyház jogos tulajdonát képezett 111 frt 11 kr adományösszeget elköltötték s kéri a fenti mennyiségű összeget, törvényes járulékaival együtt, a károsult egyház részére megtéríttetni.

Az ügy megvizsgálása s véleményes jelentés beadása végett Kis Elek és Oláh József tanácsbírák kiküldetnek. Miről kiküldöttek azzal értesíttetnek, miszerint véleményes jelentésüket, a közelebbi rendes közgyűlésre terjesszék be.

72. szám. Veres Imre paptamásii lelkész jelenti, hogy a bihari lelkész, egy a paptamásii lelkészihivatal köréhez tartozó egyént, a hirdetési bizonyítvány felmutatása nélkül törvénytelenül megesketett.

Az ügy megvizsgálására Szücs Lajos és Oláh József tanácsbírák kiküldetnek, véleményes jelentésük mielőbbi beadására utasítatván.

73. szám. Könyves János kismarjai lelkész bepanaszolja Benedek László. pelbárthidai lelkészt azon indokból, hogy az, Ozsváth Gyula kismarjai jegyzőnek ikergyermekeit, az ő, mint illetékes lelkész beleegyezése nélkül megkeresztelte.

Az egyházmegye ez eset felett sajnálatát nyilvánítja s azon reményének ad kifejezést, hogy hasonló eset többé nem fordul elő. Miről Könyves János és Benedek László végzésileg értesíttetik.

74. szám. Veres Imre paptamásii lelkész jelenti, hogy néhai Bakó János a paptamásii egyház részére 50 frtnyi hagyományt tett; de az örökösök az egyházat illető hagyomány teljes befizetését, mindezideig, elmulasztották.

Miután ezen követelés magánjogi szempontból bírálendő el s ennél fogva rendes birói utra tartozik: annak érvényesítése magára az egyházra bízatik.

75. szám. Váncsodi lelkész jelenti, a váncsodi lelkész-laknak, folyó évi május 24-kén, esti 10 órakor történt teljes leégését s önmaga részére könyöradományban való részesíttetésért esedezik.

A káreset sajnos tudomásul vétetvén: miután a kárvallott érdekében már esperesi intézkedés tétetett, tudomásul vétetik.

76. szám. Ember Pál mezőkeresztesi lelkész jelenti, hogy az elégett váncsodi lelkész-lak tűzkár felvételénél közreműködött, minek eredménye az lőn, hogy a társulat 334 frt 44 kr kártérítésbe nem csak beleegyezett, hanem az egyház érdekének megrövidítése nélkül igen méltányosan járt el. Az el nem égett anyagok árából 20 frt bevétel remélhető.

Tudomásul vétetik.

77. szám. Nagy Sándor váncsodi lelkész azért folyamodik, hogy a lelkész-lak leégése után sürgőssé vált újbóli építkezést, a közgyűlés utólagosan helyben hagyni méltóztassék.

Habár az építkezési költségvetés és a fedezet-ről szóló összegek részletes kimutatása szabályszerűleg előre be nem terjesztetett is jelentése tudomásul vétetik. Utasítatik azonban az egyháztanács, hogy az építkezésre vonatkozó részletes számadást mielőbb beszolgáltatni el ne mulassza.

78. szám. Kisszántói lelkész tudatja a kisszántói torony és templomnak folyó évi augusztus hó 16-kán történt leégését s az égett egyház számára az egyházmegye területén belől segélyeszközlését kéri.

A jelentett baleset fájó tudomásul vétetik s az egyházmegye segíteni kész jóakaratába ajánltatik, esperesi uton, a segélyre szorult egyház.

79. szám. Olvastatott az ügyészi vélemény Pálinkásy Imre azon előterjesztése tárgyában, mely szerint nevezett, a ta-

vaszi közgyűlés 48-ik számú végzésében megállapított 6 frt ölfa ár helyett 5 frt ajánl meg.

Az ügyészi vélemény elfogadásával, azon föltétel mellett, miszerint az eddigi hátrányok, a megállapított arány szerint röktön törlesztessenek s a kérvényben használt kötelezettségtagadó állítások visszautasításával, a kiszolgáltatni kötelezett fa ölének ára, ölenként 5 azaz öt frtra szállittatik le; miről folyamodó, ügyvédje Amánt Béla útján azon hozzáadással értesittetik, miszerint az egyházmegye ezek után teljes reménynyel elvárja, hogy kötelezettségének mostan már és pedig a jelen végzés kézbesítésétől számítandó 15 nap alatt eleget teend.

80. szám. Az ártándi presbiteriumi beterjeszti jóváhagyás végett, a lelkész, tanító és egyház kölcsönös megegyezése alapján, a belhivatalnokok javára végezni szokott közmunkák megváltásáról hozott határozatát.

Az ártándi egyháztanács ezen határozata, — miután a megállapított váltsági ár az ártándi viszonyoknak előnyösen megfelel — 5 évre elfogadtatik s megerősítés végett a főt. egyházkerületre felterjesztetni rendeltetik.

81. szám. Olvastatik a m.-telegdi egyház anyagi állapotának megvizsgálásával megbízott küldöttség jelentése.

Fájdalmas érzéssel veszi tudomásul az egyházmegye a m.-telegdi egyháznak súlyos és zilált anyagi helyzetét s annak kényszere alatt beleegyezését adja abba, hogy a lelkészi és tanítói állomás ideiglenesen, a bemutatott terv szerint, egyesíttessék; egyszersmind megbizza az esperest azzal, hogy az egyházmegye ezen határozatát az egyházkerületi gyűlésnek jelentse be s hogy a m.-telegdi egyház hátrányban levő követelésének behajtása iránt, a volt vizsgálati jegyzőkönyv figyelembe vételével, hatékonyan intézkedjék.

82. szám. Szokolay Béla szalárdi segédlelkész magát az egyházmegyébe bekebeleztetni kéri.

Bekebeleztetik, a kibocsátási pecsét díj befizetésére Kiss Bénéámin szalárdi lelkész, mint a folyamodó főnöke utasítatván. Miről mindketten végzésileg értesíttetnek.

83 szám. A siteri egyháztanács Kis Gyula tanítót ideiglenesen egy évre tanítóul megerősíttetni kéri.

Egy évre megerősíttetik, a kibocsátási díj befizetésére egyház és tanító utasítatván. Miről az illetők végzésileg értesíttetnek.

84. szám. Esperes jelenti, hogy a Nagytótfaluban levő tanító működése, a hozzá kötött igényeknek meg nem felel.

Ezen jelentés alapján, az egyházmegye szükségét látja Nagytótfaluban egy lelkésztanító alkalmazásának, ugyanazért megbizsa az esperest, hogy az ottani tanító Séllei Dánielnek működése felett tartson vizsgálatot s ha ebből az tűnnék ki, miszerint az tovább nem alkalmazható: őt állásától felmentvén, helyébe egy lelkésztanítót nevezzen ki s eljárásának eredményéről a jövő tavaszi közgyűlésre tegyén jelentést.

85. szám. Vadon Miklós nyüvedi, Könyves János kismarjai lelkészek jelentik, hogy a Nyüvedhez tartozó kügyi pusztán 8, a Kismarjához tartozó Beóthi Akos-féle birtokon 8 s a Szabó József-féle birtokon 4 tanköteles, de iskoláztatásban nem részesülő gyermek van.

Esperes megbizatik, hog a megnevezett helyeken levő tanköteles gyermekek taníttatása érdekében Biharmegye tanfelügyelőjét, a szükséges intézkedések megtétele végett, keresse meg.

86. szám. Könyves János kismarjai lelkész tudatja, hogy a kismarjai városi képviselő testület a debreceni szegény tanulók javára eddig adományozott évi 12 frtot 16 frtra emelte fel.

Örvendetes tudomásul vétetvén, a kismarjai városi képviselő testületnek ezen kegyes tényéért az az egyházmegye elismerő köszönetének ad kifejezést, miről nevezett képviselő testület jegyzőkönyvileg értesítendő.

87. szám. Olvastatott Boros Sándor fugyii lelkész kérvénye, melyben a folyó évi márciusi közgyűlés által — nem szavazásért — reá kiszabott 2 frt bírságot — mivel a körlevél megérkezése alatt lelkészfelavatáson volt — elengedni kéri.

A kirovott pénzbírság — az indok jogosnak tekintetvén — elengedtetik.

88. szám. Lovasy Menszár Lajos ismét folyamodik az

egyházmegyéhez, néhai Török Zsigmond hasonnevű árvája gyámdíjának érdekében.

A folyamodvány kiadatik Kocsis József gyámdai pénztárnoknak, azon utasítással, hogy ezen ügyet megvizsgálván, fenálló gyámdai szabályaink értelmében intézkedjék s eljárásáról tegyen jelentést.

Miről Kocsis József s folyamodó Lovasy Menzár Lajos értesíttetni rendeltetnek.

89. szám. Esperes bemutatja Bokros Benedek száldobágyi lelkésznek arról tett jelentését, hogy templomukat kijavították s tornyukat újra kidolgoztatták 1180 frt költséggel, melyből 600 frtot kölcsön útján fedeztek.

Bár az építkezést előlegesen be kellett volna jelenteni s ahoz, különösen pedig a felveendő kölcsönhöz, az egyházmegye jóváhagyását előre ki kellett volna kérni; mindazonáltal a jelentés, tekintettel arra, hogy a tervbe vett építkezések, illetve javítások már teljesen befejeztettek, tudomásul vétetik.

Ezen alkalomból kifolyólag azonban komolyan figyelmezteti az egyházmegye a kebelbeli egyházakat, hogy jövőre minden építkezéshez az egyházmegye jóváhagyását előlegesen kikérni szoross kötelességüknek tekintsék.

90. szám. Kocsis József lelkészgyámdai pénztárnok jelenti, miszerint Ritóok Zsigmond segédgondnok pótzsinati napi díjait, összesen 45 frtot, a lelkészgyámdának adományozta.

Lelkészgyámdánk iránt már nem egyszer kimutatott s most is nyilvánuló kegyeletes megemlékezésért Ritóok Zsigmond segédgondnoknak háláteljes elismerő köszönetét nyilvánítja az egyházmegyei közgyűlés, egyszersmind utasítja a gyámdai pénztárnokot, hogy ezen összeget a már létező „*Ritóok Zsigmond alapítványá*”-hoz csatolja.

Miről Ritóok Zsigmond segédgondnok és Kocsis József pénztárnok jegyzőkönyvileg értesíttetni rendeltetnek.

91. szám. A nagykerékii, m.-keresztesi, váncsodi, b.-szent-mártoni, nyüvedi, f.-vásárhelyi és borsi egyház belhivatalnokai a szolgálmányok megváltásának érdekében folyamodnak az egy-

házmegyéhez, a belhivatalnokok részére végezni szokott szolgál-
mányok, közmunkák megváltását elrendelni kérvén.

Az egyházmegye nem egyszer jelentette ki s
ismét kijelenti, hogy a sok kellemetlenségekre, anyagi
hátrányokra alkalmat szolgáltató szolgálmányok
megváltása egyik legfőbb óhajának s akaratjának
tárgya s ezt nem csak a folyamodó, hanem más
egyházak és belhivatalnokaira vonatkozólag is nyil-
vánítja. — Ugyanazért — csak a felsőbb hatósá-
gok beavatkozó intézkedésétől várván, reménylven
a célra vezető eredményt — tiszteletteljes bizalommal
keresi meg a főt. egyházkerületet, ezen, egyházi
kül és beléletünkre nézve nem csekély fontosságú
ügyben, fölkérvén arra, hogy a szolgálmányok,
közmunkák megváltását általában kötelező erejűnek
meghatározó s érvényesítő intézkedést megtenni szí-
veskedjék.

Miről a főt. egyházkerület s a folyamodó egy-
házi belhivatalnokok végzésileg értesítettnek.

92. szám. Csepelyi Menyhért f.-vásárhelyi lelkész az
iránt folyamodik az egyházmegyéhez, miszerint tekintve a Less-
ről F.-Vásárhelyre átmenetele következtében előállott fizetési ki-
sebbséget, a lelkészgyámolda részére Lessen kötelezett 90 frt en-
gedtessék el s e helyett elődje Szathmári Lászlóhoz hasonlólag
10 frtot fizetni köteleztessék.

Minthogy Csepelyi Menyhért Lessen is élvezett
lelkészi jövedelmet, lelkészgyámoldai illetősége 40
frtban állapittatik meg, a már befizetett 30 frthoz
még 10 frt befizetésére utasítván.

Miről Csepelyi Menyhért és Kocsis József gyá-
moldai pénztárnok végzésileg értesítettnek.

93. szám. Csepelyi Menyhért f.-vásárhelyi lelkész az
iránt folyamodik az egyházmegyéhez, hogy miután a Lessen visz-
szamaradt búzavetéséért, Kecskeméti Lajos mindeddig semmi kár-
pótlást nem fizetett, a kárpótlási összeg behajtására nézve intéz-
kedni sziveskedjék.

Ezzel kapcsolatosan Nagy István és Hegyesi Márton,
mint kiküldöttek jelentik, hogy a felek között a békéltetést meg-
kísérlették, de az sikerre nem vezetett.

Miután a folyamodó követelése magán jogi
természetű, s annak behajtása az egyházmegye ha-

tósági körébe nem tartozik: folyamodó ügyével a polgári bírósághoz utasítatik.

Mindezen számok hitelesítették.

Az 59. 60. 61. 62. 63. 68. 70. 71. 72. 74. 78. 79. 81. 89. számokat jegyzette Benedek László.

A 66. 67. 73. 80. 82. 83. 84. 85. 86. 88. 90. 91. 92. 93. számokat jegyzette Kun Béla.

A 64. 65. 69. 75. 76. 77. 87. számokat jegyzette Dr. Vári Szabó Béla.

TÁRGYMUTATO.

	Szám.
Artándi közmunkaváltsági ajánlat 5 évre elfogadtatik . . .	80
Bihari lelkész illetéktelen esketési ügyében vizsgálat rendel- tetik el	72
Biró János és Dr. Vári Szabó Béla megválasztott tisztviselők esküjüket leteszik	60
Boros Sándor fugyii lelkész gyűlésen jelen nem léteért bir- ság alól felmentetik	87
Csepelyi Menyhért gyámoldai illetősége 40 frt	92
Csepelyi Menyhért és Kecskeméti Lajos közötti ügy polgári utra tartozik	93
Darvasi gondnokválasztási ügyről jelentés tudomásul szolgál	70
Elnökök jelentése zsinati működésükről	63
Ercsey Géza tanácsbíró hivataláról lemond	62
H.-k.-pályii egyház Sziráki Béla elleni ügyében vizsgálat rendeltetik el	69
Kis Elek tanácsbíró jelen nem lehet	61
Kismarjai községi előjáróság a debreczeni szegény tanulók- nak 16 frtot ad	86
Kismarjai illetéktelen kereszteleési ügy sajnós tudomásul vétetik	73
Kisszántói tűzkárosult egyház részére segély gyűjtendő . . .	78
Kügyi pusztán stb. iskolázatlan gyermekek ügye a tanfel- ügyelőséggel közlendő	85
Lessi Domokos-féle ügybeni ügyészi vélemény elfogadtatik .	79
Lovasi Menszár Lajos ügye gyámoldai pénztárnokhoz tétetik át	88
Mezőtelegdi egyházban lelkésztanítótság engedélyeztetik . .	81
Nánásy Imre m.-telkii lelkészül megerősittetik	67
Nyüvedi egyház és Leitner József-féle földcsere jóváhagyatik	68
Pap Károly lelkésziségről lemondása most sem fogadtatik el	66
Paptamásii Bakó János hagyományi ügyének elintézése az egyházra tartozik	74
Paptamásii községi előjárók elleni ügyben vizsgálat rendel- tetik el	71
Pénztári alapszabályok megállapíttatnak	64

Ritóok Zsigmond zsinati napdijait a lelkészgyámoldának adományozza	90
Séllei Dániel működése feletti vizsgálat esperesre bízatik . .	84
Siteri tanítószágban Kis Gyula megerősíttetik	83
Szavazatbontó bizottság jelentése több választásokról . . .	59
Száldobágyi templom kijavitása tudomásul szolgál	89
Szokolay Béla szalárdi segédlelkészül bekebeleztetik . . .	82
Szolgálmányok megváltása az egyházkerülettől kérelmeztetik	91
Tanítógyámoldai alapszakályok birálatra adatnak ki	65
Váncsodi lelkészlak leégése sajnos tudomásul szolgál . . .	75
Váncsodi lelkészlak biztosítási ügyéről Ember Pál jelentése	76
Váncsodi lelkészlak építtetése bejelentetik	77

A bihari reformált egyházmegye Nagyváradon,
1883. január 10-dik napján tartott rendkívüli
közgyűlésének

JEGYZÖKÖNYVE.

*Gaál Imre esperes és Ritook Zsigmond segéd gondnok ket-
tős etnöklete mellett, jelen voltak:* Biró János, Oláh József, Szabó
Károly, Szokolay József, egyházi, Kiss Elek, Papszász Károly
és Szücs Lajos világi tanácsbírák. — Benedek László, Kun Béla
egyházi, Rácz Mihály, Dr. Vári Szabó Béla világi jegyzők. —
Kocsis József lelkészgyámoldai, Szemes László közpénztárnok,
Nagy István levéltárnok. Hegyesi Márton ügyész.

Képviselők.

Artándról: Veres Bálint, Pénzes P. Sándor egyházta-
nácsosok.

M.-Telkiből: Nánásy Imre lelkész, Lukács János gondnok.

H.-K.-Kovácsiból: Zaturecki Albert egyháztanácsos.

M.-Telegről: Falusi Károly lelkész, Kovács Károly
egyháztanácsos.

Kis-Szántóról: Szappanos Mihály egyháztanácsos.

Fugyiből: Hevesi Gáspár egyháztanácsos.

Zsákáról: Szigethi Elek lelkész.

Paptamásiból: Veres Imre lelkész, Imre Sándor, Kaszo-
nyi Imre egyháztanácsosok.

Bojtról: Csillag Lajos lelkész, Csizmadia Imre gondnok.

Nagy-Szántóról: Pap Sándor gondnok, Zétényi János,
Fejér Imre egyháztanácsosok.

Biharról: Mákócsi Imre, Méhes Károly egyháztanácsosok.

Szalárdról: Szilágyi Lajos gondnok, Kovács János egy-
háztanácsos.

Csatárról: Bedő Károly lelkész, Gerőc Sándor gondnok.
Lengyel Károly fitanító, Tóth Sándor egyháztanácsos.

Nagyváradról: Dr. Miskolczy Mihály egyháztanácsos, Mezey Mihály egyházi pénztárnok.

Kis-Marjáról: Halász Lajos gondnok, Szász János egyháztanácsos.

H.-K.-Ujlakról: Pap József gondnok, Biró László egyháztanácsos.

Posalakáról: Szatmári László lelkész, Péter István egyháztanácsos.

A tanítói testület részéről: Juhász Lajos n.-várad i énekvezér, Szabó Gyula m.-telkii tanító.

Lelkészek.

Bokros Benedek h.-k.-száldobágyi, Szalai Pál h.-k.-pályii, Csepelyi Menyhért f.-vásárhelyi, Kecskeméti Lajos lessi, Makai Károly élesdi, Ember Pál m. keresztesi, Józsa Gábor n.-szántói, Hegedűs Ferenc kisjenői, Nagy Sándor váncsodi rendes, — Bögös Lajos n.-várad i, Szabó István püspökii, Szabó Menyhért bihari segédlelkészek; Zsigmond Ferenc n.-várad i vallástanár. — Dankó Sándor n.-várad i énekvezér, Lengyel Károly csatári tanító és más hallgatók.

Elnök esperes, Istenhez emelt buzgó ima, a megszünt törvények multját, történetét ismertető, az újat üdvözlő előbeszéd után a gyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

1. szám. Kiss Elek és érdektársai kismarjai lakósok panaszkérvényökben felsorolt indokok alapján, a presbyterium és egyházközségi gondnoknak 1882. decz. 17 én történt választását, mint törvénytelen megsemmisíteni s az új választást elrendelni kérelmezik.

Panaszlók felfolyamodásában elősorolt indokok megvizsgálására Szabó Károly és Papszász Károly kiküldetnek, jelentésük a legközelebbi gyűlésre bevéaratván. Addig azonban a kismarjai megválasztott presbyterium felhatalmaztatik mindazon jogok és kö-

telességek gyakorlására, melyek a presbyteriumot megilletik.

Miről kiküldöttek a panaszkérvény kapcsában értesíttetni réndeltenek.

2. szám. Az egyházmegyei közgyűlés tanácskozási szabályainak és ügyrendjének elkészítésével

Ritóók Zsigmond elnöklete alatt Hegyesi Márton és Mezey Mihály végzésileg megbíztatnak, munkálatuk lehetőleg a jövő gyűlésre bevéáratván. Miről Ritóók Zsigmond elnök értesíttetik.

3. szám. Kérdésbe tétetvén az, hogy azon egyházakban a hol a főgondnok mellett algondnokok is vannak, egyedül a főgondnok, vagy minden gondnok az egyházközség által választandó é? az egyházmegyei közgyűlés az ide vonatkozó törvény alapján kimondja, hogy ugy a főgondnok, mint a többi, ugynevezett algondnokok is, az egyházközség által választandók s az illető egyházakat ily értelembeni eljárásra utasítja.

4. szám. Tárgyalás alá vétetett a zsinati törvények 186. 187. és 188. §-ainak — melyek az egyházak és lelkészek osztályozásáról szólnak — életbe léptetési kérdése.

A lelkészek osztályozására vonatkozó vélemény megalkotása Ritóók Zsigmond elnöklete mellett Szüics Lajos, Hegyesi Márton, Kiss Elek, RácZ Mihály, Gaál Imre, Nagy István, Biró János, Benedek László tagokból álló küldöttségre bizatik.

Az egyházak osztályozása feletti véleményadásra pedig a lelkészi körök oly felhívással bizatnak meg, hogy véleményes jelentésüket fentebb nevezett küldöttségnek folyó évi február 15-éig adják be, mely küldöttség a jelentéseket vegye bírálat alá s bírálatának eredményét, a lelkészek osztályozása feletti véleményével együtt, a tavaszi közgyűlésre betérjeszteni sziveskedjék.

Miről Ritóók Zsigmond küldöttségi elnök s a lelkészi körök elnökei végzésileg értesíttetni réndeltenek.

5. szám. A kerületi utasítás által felhivatván az egyházmegye a lelkészjelölő bizottság megalkotására:

a lelkészjelölő bizottság tagjaiul, jelen közgyűlés — a tanácsbírói választás megtörténtéig — az ed-

digi tanácsbírák közül, esperes elnöklete mellett, Szabó Károly, Oláh József, Szücs Lajost rendes, Biró János, Papszász Károly és Kiss Eleket póttagul elválasztja.

Miről elnök esperes végzésileg értesítetik.

6. szám. A zsinati törvények értelmében az egyházmegyei számvevőszék megalkotása indítványoztatván:

ezen tárgy feletti intézkedés a következő gyűlés idejére hagyatik fenn s a lelkészi körök figyelme e nevezett pont feletti komoly tanulmányozásra felhivatik.

Miről a köri elnökök értesítetnek.

7. szám. Az egyházmegyei közgyűlés tudomására jővén hogy több, 2000 lelket meghaladó egyházakban egyházközségi közgyűlés még nem alakított:

a 2000 lelket meghaladó egyházak utasítatnak az egyházközségi közgyűlés megalakítására, miről végzésileg értesítetnek.

8. szám. A főt. egyházkerület által kiadott utasításban az egyházmegyei tanácsbírák létszáma feletti véleményadásra minden egyházmegye felhivatván:

a bihari egyházmegye az eddigi öt egyházi és öt világi tanácsbírói létszám meghagyása mellett nyilatkozik, mely végzés a főt. egyházkerülethez felterjesztetni határoztatik.

9. szám. Ugyancsak a kerületi utasításban arra hivatik fel az egyházmegye, hogy — a lelkészi és tanítóképességi vizsgálatokra joga lévén képviselőt küldeni — nyilatkozzék, akarja-e vagy nem e jogát gyakorolni?

Az egyházmegye e jogát gyakorolni kívánván, ezennel képviselőül Nagy István nagyváradai lelkészt megbizza, mely végzés a főt. egyházkerülethez felterjesztetni határoztatik.

10. szám. Nagy István n.-váradai lelkész indítványozza, hogy ezutánra csak egy egyházi és egy világi jegyző választás-sék, szerinte két jegyző is elvégezhetné az előforduló munkákat.

Az egyházmegye azon meggyőződésben lévén, hogy két jegyző nem volna elegendő, tekintve különösen az egyházi élet terén felmerült újabbi mozzanatokat: a két egyházi és két világi jegyzői létszámot fentartja.

11. szám. Az egyházkerületre küldendő képviselők választása feletti intézkedésre hivatván fel a közgyűlés:

az egyházmegye e tárgyban a jövő tavaszi közgyűlésen fog intézkedni.

12. szám. A kerületi utasítás, a püspök, ker. főgondnok, ker. tanácsbírák, ker. jegyzők, esperes, egyházmegyei gondnok s az egyházak által — az egyházmegyei tanácsbírák kivételével — választandó tisztviselőkre szavazást rendelve el:

a nevezettekre tehát a püspök, ker. főgondnok, ker. tanácsbírák, ker. jegyzők, esperes, egyházmegyei gondnok, egyházmegyei jegyzők, lelkészgyámoldai és közpénztárnok, egyházmegyei ügyészre a szavazás ezennel elrendeltetik s ennek fogantatásával az elnökség megbizatik.

13. szám. Az állandó szavazatbontó bizottság megalkotása szükségessé válván:

Nagy István elnökle mellett Szücs Lajos, Rác Mihály és Kun Béla a bizottság tagjaiul ezennel megválasztatnak s erről értesíteni rendeltetnek.

14. szám. A jegyzőkönyv hitelesítésével:

Ritók Zsigmond, Nagy István és Hegyesi Márton bizatnak meg.

Mindezen számok hitelesítették.

Az 1. 2. 5. 6. számokat jegyzette Benedek László.

A 3. 4. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. számokat jegyzette Kun Béla.

TÁRGYMUTATO.

	Szám.
Algodnokok az egyházközség által választandók	3
Állandó szavazatbontó bizottság választatik	13
Egyházak és lelkészek osztályozására nézve intézkedés tételik	4
Egyházközségi közgyűlések alakítandók	7
Egyházkerületi képviselőkre nézve jövő gyűlés határoz . . .	11
Egyházmegyei számvevőszékre nézve a lelkészi körök véle- ményezzenek	6
Egyházmegyei tanácsbírák létszáma marad az eddigi . . .	8
Egyházmegyei jegyzők eddigi létszáma fentartatik	10
Kismarjai presbyterium és gondnokválasztás elleni ügyben- vizsgálat rendeltetik el	1
Közgyűlési tanácskozási szabályok készítendőik	2
Lelkészi és tanítóképeségi vizsgán az egyházmegyét Nagy István fogja képviselni	9
Lelkészelő bizottság alakittatik	5
Több választások elrendeltetnek	12
Jegyzőkönyv hitelesítése küldöttségre bizatik	14

